

KARDİYOYASKÜLER VE SOLUNUM SİSTEMİ HASTALIKLARI, CERRAHİSİ VE BAKIM

EDİTÖRLER

Doç. Dr. Seyhan ÇITLIK SARITAŞ
Dr. Semra BÜLBÜLOĞLU
Dr. Gürkan KAPIKIRAN

© Copyright 2021

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN
978-625-7679-59-6

Sayfa ve Kapak Tasarımı
Akademisyen Dizgi Ünitesi

Kitap Adı
Kardiyovasküler ve Solunum
Sistemi Hastalıkları,
Cerrahisi ve Bakım

Yayıncı Sertifika No
47518

Baskı ve Cilt
Vadi Matbaacılık

Editörler
Doç. Dr. Seyhan ÇITLIK SARITAŞ
Dr. Semra BÜLBÜLOĞLU
Dr. Gürkan KAPIKIRAN

Bisac Code
MED010000

DOI
10.37609/akya.1634

Yayın Koordinatörü
Yasin Dilmen

UYARI

Bu üründe yer alan bilgiler sadece lisanslı tıbbi çalışanlar için kaynak olarak sunulmuştur. Herhangi bir konuda profesyonel tıbbi danışmanlık veya tıbbi tanı amacıyla kullanılmamalıdır. *Akademisyen Kitabevi* ve alıcı arasında herhangi bir şekilde doktor-hasta, terapist-hasta ve/veya başka bir sağlık sunum hizmeti ilişkisi oluşurmaz. Bu ürün profesyonel tıbbi kararların eşleniği veya yedeği değildir. *Akademisyen Kitabevi* ve bağlı şirketleri, yazarları, katılımcıları, partnerleri ve sponsorları ürün bilgilerine dayalı olarak yapılan bütün uygulamalardan doğan, insanlarda ve cihazlarda yaralanma ve/veya hasarlardan sorumlu değildir.

İlaçların veya başka kimyasalların reçete edildiği durumlarda, tavsiye edilen dozunu, ilacın uygulanacak süresi, yöntemi ve kontraendikasyonlarını belirlemek için, okuyucuya üretici tarafından her ilaca dair sunulan güncel ürün bilgisini kontrol etmesi tavsiye edilmektedir. Dozun ve hasta için en uygun tedavinin belirlenmesi, tedavi eden hekimin hastaya dair bilgi ve tecrübelerine dayanak oluşturması, hekimin kendi sorumluluğundadır.

Akademisyen Kitabevi, üçüncü bir taraf tarafından yapılan ürüne dair değişiklikler, tekrar paketlemeler ve özelleştirmelerden sorumlu değildir.

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

*“Gelin tanış olalım, işi kolay kılalım,
Sevelim sevilelim, dünya kimseye kalmaz!”*

Yunus Emre

ÖNSÖZ

Kardiyovasküler ve solunum sistemi hastalıkları ve cerrahisi ile ilgili sayısız çalışma literatürde yer almaktadır. Bu iki sistem ile ilgili çok sayıda parametre, birçok kez ele alınmış ve alınmaya da devam edilmektedir. Elektronik ortamda literatüre ulaşmak son derece kolay ve zahmetsiz. Gerek tıp gerekse de hemşirelik bilgi kaynaklarında, bu iki sistem hak ettiği değeri fazlasıyla görmektedir.

Bizim amacımız; bilinenlerin altını bir kez daha çizmek değil, “yaşam ve ölüm arasındaki farkın” yüksek bilgi düzeyi ve sağlık bakım kalitesi sayesinde muazzam boyutlara ulaştığı ilkesine dayanarak, bu iki sisteme “en iyi” sağlık bakımının sunulması için bir bilgi kaynağı ortaya çıkarmaktır.

İnsan hayatı için yüksek önem arz eden kardiyovasküler ve solunum sistemi sorunları, yalnızca primer etkiledikleri organlar yönünden ele alınmamalıdır. Nitekim; bu iki sistemde gelişen hastalıklar ve uygulanan cerrahi girişimler, sekonder olarak nöropsikiyatrik, renal ve dermatolojik bozulmalara neden olur, yaşam tarzı değişiklikleri gerektirir, sosyal çevreyi etkiler, estetik bozukluklara neden olur, psikolojik olarak yıpratıcıdır, yükselen sağlık maliyeti ve bireyin mesleki performansında düşüş nedeniyle yeni yaşam planları gerektirir. Bu kitapta, bu iki sistem sorunlarının sağlık bakımı, çok boyutlu olarak ve derinlemesine ele alındı. Nihayetinde; yüksek kaliteli sağlık bakımı sunmak multidisipliner bir iştir.

Kardiyovasküler ve solunum yolu hastalıkları asla hafife alınamaz. Çünkü; akut gelişen veya kronikleşmiş sorunlar iyi yönetilmediği takdirde ölümlerle sonuçlanabilir. Bunun yanı sıra; fizyolojik dengeler iyi yönetilse bile, terapötik girişimler etkili bir şekilde uygulanmadığında organ yetmezlikleri/ hasarları gelişebilir.

Sağlık bakımı sunan multidisipliner ekip, adeta bir orkestraya benzer ve her bir ekip üyesi, bir müzik enstrümanını temsil eder. Her bir enstrüman ahenkle çaldığında bir düzen oluşur ve ortaya sanat eserleri çıkar. Dolayısı ile sağlık bakımı da bilgi ve deneyim ile donanmış hekim ve hemşirelerin, ortaya çıkardığı gerçek bir sanattır. Biz bu kitapta kardiyovasküler ve solunum sistemi hastalıkları, cerrahisi ve bakımı ile ilgilenen hekim ve hemşirelere, yoğun bakım ekibine, öğrencilere ve sağlık alanında çalışan akademisyenlere rehberlik etmeyi amaçladık.

S. Çıtlık Sarıtaş

S. Bülbüloğlu

G. Kapıkıran

İÇİNDEKİLER

1. Bölüm	Kardiyovasküler ve Solunum Sistemi Cerrahisi ve Bakım Uygulamalarının Gelişimi.....	1
	<i>Dr. Semra BÜLBÜLOĞLU</i>	
2. Bölüm	Kardiyovasküler Sistem Fiziopatolojisi	7
	<i>Doç. Dr. Seyhan ÇITLIK SARITAŞ</i>	
	<i>Arş. Gör. Seher ÇEVİK AKTURA</i>	
3. Bölüm	Solunum Sistemi Hastalıkları ve Bakım	21
	<i>Dr. Döndü ŞANLITÜRK</i>	
4. Bölüm	Kalp Hastalıkları ve Bakım	37
	<i>Dr. Gürkan KAPIKIRAN</i>	
5. Bölüm	Solunum Sisteminin Anatomisi, Fiziyojisi ve Değerlendirilmesi	51
	<i>Dr. Döndü ŞANLITÜRK</i>	
6. Bölüm	Kardiyovasküler Sistem Hastalıklarında Görüntüleme Bulguları.....	63
	<i>Doç. Dr. Hacı Taner BULUT</i>	
	<i>Uzm. Dr. Mahmut ÇORAPLI</i>	
7. Bölüm	Solunum Sistemi Hastalıklarında Görüntüleme Bulguları.....	73
	<i>Uzm. Dr. Mahmut ÇORAPLI</i>	
	<i>Doç. Dr. Hacı Taner BULUT</i>	
8. Bölüm	Kardiyak Sistem Sorunları ve Cerrahisi.....	93
	<i>Op. Dr. Murat Abdulhamit ERCİŞLİ</i>	
9. Bölüm	Kalp ve Akciğer Nakli.....	117
	<i>Uzm. Dr. Gökhan ÇORAPLI</i>	
10. Bölüm	Solunum Sistemi Sorunları ve Cerrahisi	125
	<i>Op. Dr. Ömer Cenap GÜLYÜZ</i>	
11. Bölüm	Kardiyovasküler Sistem Cerrahisi Öncesi ve Sırasında Bakım	139
	<i>Dr. Remziye CİCİ</i>	
12. Bölüm	Göğüs Cerrahisi Öncesi ve Sırasında Bakım	157
	<i>Dr. Ahmet ÖZDEMİR</i>	
13. Bölüm	Kardiyovasküler Cerrahi Sonrası Erken ve Geç Dönem Bakım	167
	<i>Öğr. Gör. Neslihan BEKTAŞ</i>	
14. Bölüm	Göğüs Cerrahisi Sonrası Erken ve Geç Dönem Bakım.....	177
	<i>Dr. Bilsev DEMİR</i>	

15. Bölüm	Periferik Vasküler Sistem Hastalıkları ve Bakım	183
	<i>Dr. Gürkan KAPIKIRAN</i>	
16. Bölüm	Konjenital Kalp Hastalıklarına Yaklaşım	193
	<i>Uzm. Dr. Oğuz Han KALKANLI</i>	
17. Bölüm	Yenidoğanda Solunum Sistemi Hastalıkları	203
	<i>Uzm. Dr. Oğuz Han KALKANLI</i>	
18. Bölüm	Konjenital Kalp Hastalıklarında Cerrahi Bakım	211
	<i>Uzm. Dr. Rüya ÇOLAK</i> <i>Acil Tıp Tek. Merve TURGUT</i>	
19. Bölüm	Çocuklarda Kardiyovasküler Hastalıklar ve Bakım	217
	<i>Uzm. Hemşire Esin KESKİN</i>	
20. Bölüm	Çocuklarda Solunum Sistemi Hastalıkları ve Bakım	231
	<i>Uzm. Hemşire Emel BULDUR</i>	
21. Bölüm	Çocuklarda Kardiyovasküler Cerrahi ve Bakım	241
	<i>Hemşire Asude Gönül ALTUN</i>	
22. Bölüm	Covid-19'un Neden Olduğu Solunum Sistemi Sorunları	255
	<i>Dr. Semra BÜLBÜLOĞLU</i> <i>Uzm. Hemşire Hüseyin GÜNEŞ</i>	
23. Bölüm	Kardiyovasküler Yoğun Bakım Hemşireliği	261
	<i>Dr. Fadime ÇINAR</i>	
24. Bölüm	Solunum Sistemi Hastalıklarında Yoğun Bakım Yönetimi	271
	<i>Dr. Emine KAPLAN SERİN</i>	
25. Bölüm	Kardiyovasküler Hastalıklarda Acil Bakım Uygulamaları ve Yönetimi	289
	<i>Uzm. Dr. Ekrem KARAKAYA</i>	
26. Bölüm	Solunum Sistemi Hastalıklarında Acil Yaklaşım	303
	<i>Uzm. Dr. Erdal YAVUZ</i>	
27. Bölüm	Kardiyovasküler ve Solunum Sistemi Hastalıkları Acil Hemşireliği	313
	<i>Öğr. Gör. İbrahim Caner DİKİCİ</i> <i>Dr. Derya TÜLÜCE</i>	
28. Bölüm	Kardiyovasküler Hastalıklar ve Cerrahisinde Nörobilişsel Değerlendirme	329
	<i>Doç. Dr. Yaşar ALTUN</i> <i>Hemşire Zeynep CANLI</i>	
29. Bölüm	Solunum Sistemi Hastalıkları ve Cerrahisinde Nörobilişsel Değerlendirme	337
	<i>Doç. Dr. Yaşar ALTUN</i> <i>Arş. Gör. Dr. Ali ARIK</i>	

30. Bölüm	Kardiyovasküler Hastalıklarda Dermatolojik Değerlendirme.....	345
	<i>Hemşire Zeynep CANLI</i>	
	<i>Uzm. Dr. Esra İNAN DOĞAN</i>	
31. Bölüm	Kardiyovasküler Sağlık ve Koruyucu Hemşireliği	355
	<i>Dr. Fadime ÇINAR</i>	
32. Bölüm	COVID-19'un Neden Olduğu Kardiyovasküler Sorunlar.....	367
	<i>Dr. Semra BÜLBÜLOĞLU</i>	
33. Bölüm	Akut Kalp Yetersizliği ve Kardiyak Aritmilere Acil Yaklaşım	375
	<i>Uzm. Dr. Ekrem KARAKAYA</i>	
34. Bölüm	Kardiyovasküler ve Solunum Sistemi Cerrahisinin Nöro-Psikiyatrik Boyutu ve Bakım.....	385
	<i>Op. Dr. Murat Abdulhamit ERCİŞLİ</i>	
	<i>Dr. Semra BÜLBÜLOĞLU</i>	
35. Bölüm	Kardiyovasküler Hastalıkların Evde Bakımı ve Koruyucu Hemşirelik	395
	<i>Öğr. Gör. Ayşe ŞAHİN</i>	
	<i>Dr. Derya TÜLÜCE</i>	
36. Bölüm	Solunum Sistemi Hastalıklarının Evde Bakımı ve Koruyucu Hemşirelik Girişimleri.....	405
	<i>Dr. Berna BAYIR</i>	

EDİTÖRLER

Dr. Öğr. Üyesi Semra BÜLBÜLOĞLU

Tokat, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Erbaa Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği AD
ORCID iD:0000-0002-7252-9478

Dr. Öğr. Üyesi Gürkan KAPIKIRAN

Bingöl Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü
ORCID iD: 0000-0002-3242-1059

Doç. Dr.Seyhan ÇITLIK SARITAŞ

Malatya, İnönü Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği AD
ORCID iD: 0000-0003-2519-0261

YAZARLAR

Doç. Dr. Yaşar ALTUN

Adıyaman Üniversitesi Tıp Fakültesi, Nöroloji AD
ORCID iD: 0000-0001-7013-0618

Öğr. Gör. Neslihan BEKTAŞ

İstanbul, Bahçeşehir Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Myo.
ORCID iD: 0000-0003-0702-4630

Hemşire Asude Gönül ALTUN

Dr. Behçet Uz Çocuk Hastalıkları ve Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi
ORCID iD: 0000-0002-0006-6515

Uzm. Hemşire Emel BULDUR

İzmir, Ege Üniversitesi, Sağlık Uygulama ve Araştırma Hastanesi Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi
ORCID iD: 0000-0001-5156-2845

Dr. Arş. Gör. Ali ARIK

Adıyaman Üniversitesi Tıp Fakültesi, Nöroloji AD
ORCID iD: 0000-0002-0091-5724

Doç. Dr. Hacı Taner BULUT

Adıyaman Üniversitesi Tıp Fakültesi, Radyoloji AD
ORCID iD: 0000-0002-8152-2497

Dr. Öğr. Gör. Berna BAYIR

Konya, KTO Karatay Üniversitesi, Sağlık Bilimleri YO, Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği AD
ORCID iD: 0000-0003-1304-7767

Hemşire Zeynep CANLI

Gaziantep Üniversitesi Şahinbey Araştırma ve Uygulama Hastanesi, Genel Cerrahi Kliniği
ORCID iD: 0000-0002-4806-1887

Dr. Öğr. Gör. Remziye CİCİ

Çorum, Hitit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği AD
ORCID iD: 0000-0003-3977-492X

Arş. Gör. Seher ÇEVİK AKTURA

Malatya, İnönü Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Esasları AD
ORCID iD: 0000-0001-7299-1788

Dr. Öğr. Üyesi Fadime ÇINAR

İstanbul, Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi
ORCID iD: 0000-0002-9017-4105

Dr. Öğr. Üyesi Rüya ÇOLAK

İstanbul, Altınbaş Üniversitesi Medical Park Bahçelievler Hastanesi, Neonatoloji AD
ORCID iD: 0000-0002-8732-7932

Uzm. Dr. Gökhan ÇORAPLI

Hakkari, Yüksekova Devlet Hastanesi Göğüs Hastalıkları Bölümü
ORCID iD: 0000-0002-3992-840X

Uzm. Dr. Mahmut ÇORAPLI

Adıyaman Üniversitesi, Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Radyoloji Kliniği,
ORCID iD: 0000-0002-4223-7845

Dr. Öğr. Üyesi Bilsev DEMİR

Malatya, Turgut Özal Üniversitesi, Hemşirelik Bölümü, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği AD
ORCID iD: 0000-0002-5827-8289

Öğr. Gör. İbrahim Caner DİKİCİ

Şanlıurfa, Harran Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İç Hastalıkları Hemşireliği AD
ORCID iD: 0000-0002-9838-4502

Dr. Öğr. Üyesi Murat Abdulhamit ERCİŞLİ

Adıyaman Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kalp ve Damar Cerrahisi AD
ORCID iD: 0000-0003-4530-9733

Dr. Öğr. Üyesi Ömer Cenap GÜLYÜZ

Adıyaman Üniversitesi, Eğitim ve Araştırma Hastanesi Göğüs Cerrahisi AD
ORCID iD: 0000-0003-1965-1420

Uzm. Hemşire Hüseyin GÜNEŞ

Malatya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ortopedi Kliniği
ORCID iD: 0000-0001-5313-0819

Dr. Öğr. Üyesi Esra İNAN DOĞAN

Adıyaman Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Dermatoloji AD
ORCID iD: 0000-0002-9539-334X

Uzm. Dr. Oğuz Han KALKANLI

İzmir, Dr. Behçet Uz Çocuk Hastalıkları ve Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Neonatoloji AD
ORCID iD: 0000-0003-1965-1420

Dr. Öğr. Üyesi Emine KAPLAN SERİN

Gaziantep Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü
ORCID iD: 0000-0002-7327-9167

Dr. Öğr. Üyesi Ekrem KARAKAYA

Karabük Üniversitesi, Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kardiyoloji AD,
ORCID iD: 0000-0002-0362-3022

Uzm. Hemşire Esin KESKİN

İzmir, Dr. Behçet Uz Çocuk Hastalıkları ve Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk Cerrahisi Kliniği
ORCID iD: 0000-0002-1428-0731

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet ÖZDEMİR

Kahramanmaraş, Sütçü İmam Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Bölümü Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği AD
ORCID iD: 0000-0002-44928172

Öğr. Gör. Ayşe ŞAHİN

Şanlıurfa, Harran Üniversitesi, Viranşehir Sağlık
Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, İç Hastalıkları
AD

ORCID iD: 0000-0002-0112-2371

Dr. Öğr. Üyesi Döndü ŞANLITÜRK

Tokat, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Erbaa Sağlık
Bilimleri Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği AD
ORCID iD: 0000-0002-2055-759X

Acil Tıp Tek. Merve TURGUT

İstanbul, Altınbaş Üniversitesi Medical Park
Bahçelievler Hastanesi, Yenidoğan Yoğun Bakım
Ünitesi

ORCID iD: 0000-0003-4047-1344

Dr. Öğr. Üyesi Derya TÜLÜCE

Şanlıurfa, Harran Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İç Hastalıkları
Hemşireliği AD

ORCID iD: 0000-0002-1340-013X

Dr. Öğr. Üyesi Erdal Yavuz

Adıyaman Üniversitesi Tıp Fakültesi, Acil Tıp AD
ORCID iD: 0000-0002-3168-6469